

IN PERPETUAM REI MEMORIAM

**U POVODU 100. OBLJETNICE ROĐENJA
DOAJENA KOMUNIKOLOGIJE
prof.dr.sc.France Vrega, doživotnog počasnog
predsjednika HKD-a**

**Prof. dr. sc. France Vreg
(1920 – 2007)**

Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, Ljubljana, Slovenia / Fakultet za društvene znanosti, Sveučilište u Ljubljani, Ljubljana, Slovenija

Član uredničkog odbora Informatologije, prof. dr. France Vreg umro je u svibnju 2007., u 87-oj godini života. Bio je istaknuti znanstvenik svjetskoga glasa, jedan od utemeljitelja komunikološke znanosti u Sloveniji i bivšoj Jugoslaviji, čime si je osigurao trajno mjesto u znanosti. Cijenjeni profesor Vreg je utemeljitelj i osnivač novinarskog studija u Sloveniji, te u poznim godinama svojega života i pionir etologije u Sloveniji, čime je uspio ostvariti svoja osobna htijenja iz mladosti. Profesor Vreg, diplomirani filozof, magistar političkih znanosti, doktor sociologije, studirao je komunikologijske znanosti na sveučilištima u Europi i Americi. Autor je brojnih studija, članaka i znanstvenih djela. Već u prvim svojim radovima oblikovao je humanističku sistemsku i razvojnu paradigmu komuniciranja, kao alternativu tada vladajućemu autokratskom modelu društvene komunikacije. Ta nova paradigma je uključila teoriju društvenog i komunikacijskog konflikta, zatim kritičnu teoriju javnosti i javnog mnijenja s uporištem u frankfurtskoj školi, te sistemsku razvojnu paradigmu, s korijenima u suvremenoj teoriji sustava. Profesor Vreg je u komunikologijsku znanost ugradio i važnu paradigmu interkulturalnog komuniciranja, trans-kulturne medijacije i konflikta. Već je u zborniku „Mass Media and International Understanding“, koji je uredio za Unesco (1969) i napisao raspravu o strukturnim i funkcionalnim razvojnim promjenama u svjetskoj javnosti utemeljio nužnost nastanka globalne autonomne javnosti. Takva bi javnost

umjesto autokratskih centara moć ostvarivala pluralizam odlučivanja postujući autonomiju i suverenost svake nacije. Te misli razvija naknadno u uvodnom referatu za UNESCO-v simpozij “Communication Systems and the Promotion of Human Rights” (UNESCO, Pariz 1987). Interkulturalno komuniciranje je poslije u brojnim raspravama odredio kao oblik interakcije između naroda, kultura i društvenih sustava, koji uključuje i suočavanje kultura, iz čega se rađa kulturni i politički konflikt. Posebno je obradio dimenzije konflikta između dominantnih i manjinskih naroda te načine dominacije velikih kultura.

Početak radnog djelovanja profesora Vrega obilježio je Drugi svjetski rat, pod čijim je utjecajem France Vreg upisao studij medicine. U jeku rata, posvećuje se uredničkom i novinarskom poslu u časopisima Dolomitska zveza, Partizanski dnevnik, Slovenski vestnik i Koroška v borbi. Još je desetljeće nakon rata ostao u novinarskom poslu, a 1955. upisuje studij književnosti. Diplomirao je 1961., a za diplomski rad dobio je i Prešernovu nagradu. Nakon diplome, radio je na Institutu za sociologiju i filozofiju, gdje je utemeljio odjel za novinarstvo. Slijedeći korak u njegovoj bogatoj biografiji bio je rad na Fakultetu za društvene vede u Ljubljani, gdje je utemeljio studij novinarstva i počeo razvijati novo istraživačko-znanstveno područje – komunikologiju. Njegovo temeljno područje interesa bila je povijest svjetskoga i slovenskoga novinars-

tva, komunikacijske teorije, te teorije javnoga mnijenja. Ljubav prema novinarstvu ostala je iz ratnih vremena, a interes za masovne komunikacije i javno mnijenje, javio se tijekom studijskih putovanja u SAD. Obrazovni program koji je profesor Vreg oblikovao u Ljubljani, ubrzo je postao model koji se koristio na srodnim studijima u Zagrebu, Sarajevu, Beogradu i Skoplju koje je prof. Vreg često posjećivao kao gostujući profesor. O važnosti njegovog djelovanja na prostorima bivše Republike najbolje govori činjenica da je bio najcitiraniji komunikološki autor u bivšoj Jugoslaviji. Njegovo najplodnije razdoblje bile su sedamdesete i osamdesete godine. Početkom sedamdesetih izlaze njegova temeljna djela Javno mnijenje i Društveno komuniciranje. Većina drugih istraživačkih zapisa u svijetu iz tog znanstvenog područja, izašli su tek krajem sedamdesetih. Početkom osamdesetih piše knjigu Javno mnijenje i samoupravna demokracija, te početkom devedesetih Demokratsko komuniciranje, za koju dobiva Kidričevu nagradu za životno djelo. Devedesetih se počinje baviti i etologijom, a plod tih istraživanja je knjiga Sporazumijevanje živih bića. Problematika političkog komuniciranja tema je knjiga Političko komuniciranje i uvjeravanje i Politički marketing i demokracija. Nemirnoga istraživačkog duha, France Vreg stvara i promišlja do samoga kraja – posljednju knjigu, Taoistična komunikologija, izdaje u proljeće 2007. Ostat će zapamćen kao izniman predavač, mentor, istraživač i pionir komunikološke znanosti

Bibliografija

Knjige

- Sporazumevanje živih bitij: Etološki vidiki komuniciranja, vedenja, delovanja in preživetja človeka in živali. FDV, Teorija in praksa, Ljubljana 1997.
- Interactional Communication among Living Beings. Ethological Approach to Human - Animal Interaction (ur.). Institute of Social Sciences, Ljubljana 1996.
- Vedenje psa. Skrivnostni svet življenja, vedenja, komuniciranja in učenja živih bitij, Mobokynos, Dedal, Ljubljana 1993.

- Demokratsko komuniciranje. Prilog pluralističkoj paradigmi u komunikacijskoj nauci, NUB BiH, Sarajevo 1991.
- Demokratično komuniciranje, Sociološka in politološka knjižnica 22, Obzorja, Maribor 1990.
- Množično komuniciranje in razvoj demokracije, (soavt. S. Splichal), Komunist, Ljubljana 1985.
- Javno mnenje in samoupravna demokracija, Sociološka in politološka knjižnica 13, Obzorja, Maribor 1980.
- Opstestveno komuniciranje, OZT Komunist, Skopje 1976.
- Društveno komuniciranje, CIP, Zagreb 1975.
- Družbeno komuniciranje, Sociološka in politološka knjižnica 1, Obzorja, Maribor 1973.
- Mass Media and International Understanding, (ur.), Unesco, Ljubljana 1969.
- Transnacionalno i interkulturalno komuniciranje, u: J. Plenkovic (ur.), Društvo i tehnologija, 260-272, 1994, Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
- Sodobna etologija in biokomuniciranje, Teorija in praksa 5-6, 1994, 469-474.
- Politische, wirtschaftliche und nationale Interessen für die europäische Integration in Südosteuropa, u: N. Venturis (ur.) Föderalismus und die Architektur der europäischen Integration, 157-171, 1994. München: Südosteuropa-Gesellschaft. v: N. Venturis (ur.), Föderalismus und die Architektur der europäischen Integration, 157-171, 1994. München: Südosteuropa-Gesellschaft.
- Evropska skupnost hi slovenska civilnovarnostna razmerja, Teorija in praksa 7-8, 1994, 606-614.
- Die Dimensionen des institutionellen Wandels im ehemaligen Jugoslawien, u: J. Chr. Papalekas (ur.), Institutionen und institutioneller Wandel in Südosteuropa, 1994, München: Südosteuropa - Gesellschaft.
- Etologija socialnega vedenja, simpozij: Vez človek - žival, VF, DOOMZ, ZDSSS, Ljubljana, maj 1994, 1-5, (TIP, 1994).
- Iluzije o evropskem multikulturalizmu, Teorija in praksa 7-8, 1993, 659-663.
- Transnacionalno in interkulturalno komuniciranje, Teorija in praksa 11-12, 1993, 1142-1157.
- Geburtsweheneiner Nation, Systemwechsel und politischkulturelle Trends in Slowenien, u: Gerlich P., Plasser, F.

in Ulram, P., A., Regimewechsel. Demokratisierung und politische Kultur in Ost-Mitteleuropa, 275-291, 1992, Wien, Köln, Graz: Bohlau.

Izbor iz članaka i rasprava

- Interactional Communication, u: F. Vreg (ur.), Interactional Communication among Living Beings. Ethological Approach to Human - Animal Interaction, 1996, Ljubljana: Institut of Social Sciences.
- Political, National and Media Crises, u: D. Paletz, K. Jakubowicz and P. Novosel (eds.), Glasnost and After: Media and Change in Central and Eastern Europe, 49-61, 1995, New York: Hampton Press.
- Research journalism in the Function of Discovering, u: M. Plenkovic (ur.), Researching (Investigative) Journalism: New Model of Public Communication, 26-27, 1995, Zagreb: Nonacom
- Komunikacijska (ne)moć jezika, Teorija in praksa 9-10, 1995, 759-769.
- Etologija socialnega vedenja, Teorija in praksa 7-8, 1995, 613-662.
- Biokomuniciranje živih bitij, VIII. Simpozij o aktualnih boleznih malih živali, 60-66, 1995, Ljubljana: Slovensko združenje veterinarjev za male živali.
- Umbruch in Jugoslawien: Probleme und Perspektiven, u: Papalekas J., Chr., Zeitenwende. Ost und West nach dem Umbruch, Institut für Wirtschaft und Politik, 78-88, Wien 1992.
- Politično prepričevanje in strategija volilnega marketinga, TIP 9-10, 1992, 827-839.
- Communication, Advertising and Marketing Model Theories, u: Communication and Mass Media, 22-31, 1992, Zagreb: Alinea
- Politički i medijski pluralizam u Europi i nove demokracije, u: Novinarstvo i Europa 92, 41-50, 1991, Zagreb: Alinea.
- Dilemmas of Communication Pluralism in Social Systems, u: Splichal, Hochheimer, Jakubowitz (ur.), Democratization and the Media, Ljubljana, 10-20, Trieste 1991.
- Perspektive politickog pluralizma u Jugoslaviji Hi "Sjaj i bijeda" novih demokracija, u: Politička misao 28, Zagreb 1991, 95-110 (TIP 28, 1991, 11-23).
- Varstvo nacionalne identitete, suverenost in državnost, u: Demilitarizacija Slovenije in nacionalna varnost, 116-130, 1991, Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Trideset let komunikacijske znanosti na Slovenskem, Teorija in praksa 28, 1991, 1018-1024.
- Dileme komunikacijskogkomuniciranja, Svijet medija, 16-23, Zagreb 1991.
- Political, National and Media Crisis in East Europe, IACR, u: Media Law in Europe, 1-12, Leipzig 1991.
- Communication Pluralism and Contemporary Society, u: Sociology, 15-33, 1990, Belgrade, Madrid: Yugoslaw Sociological Association.
- Political Communication in Pluralist Society. Democratization of Communication in Yugoslavia, u: Comunicacio social e identitat cultural, 112-138, Barcelona 1988.
- Kommunikationsprobleme im federalistischen Land Jugoslawien, u: Ronneberger, F. (ur), Interkulturelle Kommunikation in Südosteuropa, Südosteuropa-gesellschaft, 90-106, München 1989.
- Political Communication and Social Change, World Congress of Sociology of ISA, 1-22. New Delhi 1986.
- Politično komuniciranje in konstrukcija družbene stvarnosti, Teorija in praksa, 1986, 645-656 (Novinarstvo, Beograd 1986).
- Implications of Contemporary Scientific and Technological Changes for Society and Lifelong Education, u: Wain K., Lifelong Education and Participation, 89-99, University of Malta Press, Malta 1985.
- Komunikacijska znanost na Slovenskem, u: Stanje in razvoj družbenih znanosti na Slovenskem, SAZU, 1985, 103-109
- Political Communication and the Construction of social Reality, Informatologia Yugoslavica, 39-45, Zagreb 1985.
- Universitätsreform in Jugoslawien und Entwicklungsveränderungen, u: Beiträge zur Hochschulforschung, 141-163, München 1985.
- Political Communication in Yugoslavia and Global Ideological Systems, u: Towards

- Democratic Communication, Mass Communication Research in Yugoslavia, 25-51, YCTPS EK, Ljubljana 1984.
- Javno mnenje i organizovana svest, Savremenost 10-11, 169-183, Novi Sad 1984.
 - Self-Management Communication and Information System, u: The Path to the Emancipation of Labour, 122-144, DE, Ljubljana 1982.
 - Partecipazione politica e sistemi di comunicazione, u: Livolsi, M., Le comunicazioni di massa, 159-169, Franco Angeli Editore, Milano 1981.
 - Komunikacijski mediji i pluralizam samopravnih interesa, u: Meštrović M., Društvenost komunikacija, 319-339, ZKH, Zagreb 1978.
 - Structural and Functional Changes in the Public and the World Community, u: F. Vreg (ur.) Mass Media and International Understanding, Unesco, Ljubljana 1969.